

ŠTUBŇA, Pavol. 2015. *Základy simultánneho tlmočenia*. Bratislava: Univerzita Komenského. 162 s. ISBN 978-80-223-3943-8.

Učebnica *Základy simultánneho tlmočenia* nadväzuje na sériu odborných prác, ktoré vznikli na pôde FiFUK pre potreby odboru prekladateľ-tlmočník, ktorý tam má takpovediac svoje "rodisko". (Spomeňme *Úvod do komunikačnej teórie tlmočenia* od A. Keníža (1986), *Tlmočenie: Teória – výučba – prax* od T. Novákovej (1993), *Tlmočenie. Hraničná oblasť medzi vedou, skúsenosťou a umením možného* od V. Makarovej (2004), príp. aj *Čo sa odohráva v hlave tlmočníka?* od J. Stahla (2013) z vydavateľstva IRIS.) Na rozdiel od poslednej spomenutej publikácie, ktorá sa síce rovnako venuje simultánnej technike tlmočenia, no určená je skôr znalcom v danej oblasti, vyplňa učebnica P. Štubňu medzeru práve v oblasti podporných materiálov pre potreby pedagogickej praxe.

Učebnica sa skladá z teoretickej a praktickej časti. Obe vychádzajú z aktuálnych zistení súčasného translatologického výskumu. Sú nielen proporcionálne vyrovnané, ale s primeranou náročnosťou aj prepojené. Tým sa učebnica stáva vhodnou pomôckou nielen pre študentov, ale aj pre pedagógov tlmočenia. Navyše, jej všeobecný charakter ju predurčuje na výučbu simultánneho tlmočenia v rôznych jazykových kombináciách.

Teoretická časť obsahuje krátky súhrn historického vývoja tlmočníctva, pričom osobitnú pozornosť venuje modernému translatologickému bádaniu, ďalej objasňuje komunikačné a kognitívne procesy, na základe ktorých sa simultánne tlmočenie realizuje, zaoberá sa tiež špecifikami tlmočnickeho povolania (právne normy, etický kódex, psychologické faktory a ďalšie) a v závere prináša návrhy výučbových a tréningových aktivít slúžiacich na rozvoj a upevňovanie príslušných tlmočnických zručností. Mnohé sú určené pre skupinovú prácu študentov pod vedením pedagóga, avšak väčšina z uvádzaných cvičení má individuálny charakter, takže autor ich odporúča realizovať najmä formou samoštúdia. Tým si poslucháči – budúci tlmočníci súčasne zvykajú na samostatnosť a zodpovednosť pri výkone tohto náročného povolania.

Praktická časť publikácie oboznamuje študentov so spôsobmi efektívneho využitia jednotlivých tlmočnických techník v praxi, pričom uvádzané teoretické poznatky autor vždy dopĺňa ukázkami z autentických orálnych komunikátov. Osobitnú pozornosť venuje autor frekventovaným tlmočnickým chybám (všeobecným či špecifickým pre konkrétnu kombináciu jazykov) pri simultánnom režime a ich prevencii. Užitočnú pomôcku pre tlmočnickú prax predstavuje aj kapitola o núdzových (kompenzačných) stratégiách, pretože napriek svedomitej príprave tlmočníka sa v priebehu jeho pracovného výkonu môžu vyskytnúť situácie spôsobené externými (dikcia prednášateľa, stav technického zariadenia) alebo internými faktormi (rozsah pamäte tlmočníka, tempo jeho reči, psychická kondícia), ktoré môžu kvalitu jeho výstupu negatívne ovplyvniť.

Učebnica podáva návody aj na prekonanie takých nástrah, akými je tlmočenie ambivalentných konštrukcií, tlmočenie vtipov a vulgarizmov, čo ešte znásobuje jej praktický prínos. Autor sa záverom praktickej časti venuje aj kritériám hodnotenia tlmočnickeho výkonu, čo začínajúcim tlmočníkom pomáha dosahovať zlepšovanie v jednotlivých tlmočnických kompetenciách.

Základy simultánneho tlmočenia sú napísané odborným štýlom, no zároveň zrozumiteľne, prehľadne a štruktúrované. Predstavujú dlho chýbajúcu pomôcku pre vysokoškolský odbor preklad/tlmočenie.

Mgr. Mónica Sánchez Presa, PhD., recenzentka
Ekonomická univerzita v Bratislave, Fakulta aplikovaných jazykov
Katedra románskych a slovanských jazykov
Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, Slovenská republika
Email: monica.sanchez@euba.sk